

УДК 342.922:347.965.43

Святослав ДЕМЧЕНКО

адвокат, арбітражний керуючий, аспірант четвертого року навчання Дніпровського національного університету імені Олеса Гончара, просп. Гагаріна, 72, Дніпро, Україна, 49000

ORCID: 0009-0004-4847-4616

DOI: 10.32782/LST/2023-4-6

Бібліографічний опис статті: Демченко С. (2023). Інформаційні технології у професійній діяльності адвоката в умовах сучасної України. *Law. State. Technology*, 4, 37–42, doi: 10.32782/LST/2023-4-6

**ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ АДВОКАТА
В УМОВАХ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ**

Застосування нових технічних інструментів і комплексних підходів до задоволення потреб клієнтів в правовій допомозі дозволяє забезпечити більш якісний рівень юридичного бізнесу. Цифровізація судочинства, дистанційність у комунікації з клієнтами та колегами спричинило попит на покращення навиків роботи з різноманітними інформаційними платформами (наприклад, Zoom, Google Meet, Microsoft Teams, Join.Me) у адвокатів та інших представників юридичного бізнесу. Адвокат розглядається не як кінцевий споживач правової інформації, а особа, яка споживає, аналізує та використовує в подальшому таку інформацію з метою захисту законних прав та інтересів клієнта.

Метою статті виступає дослідження процесу диджиталізації у вітчизняній адвокатурі та перспективам подальшого розвитку адвокатської діяльності.

Реалізація поставленої мети передбачає вирішення низки завдань, серед яких виступає визначення проблематики у забезпеченні належної якості правової допомоги в умовах пандемії COVID-19 та війни на території України.

Наукова новизна. Визначено центральні на думку автора проблеми у забезпеченні якісної правової допомоги в сучасній Україні, такі як: неможливість проведення оффлайн зустрічей із клієнтами; паперовий документообіг засобами поштового зв'язку; необхідність оперативного формування електронних доказів з метою фіксації злочинів (правопорушень) та підтвердження понесеної майнової шкоди, завданої юридичним, фізичним особам. Цифровізація судочинства розглядається як основний шлях подолання таких проблем.

У висновку констатовано, що розвиток інформаційних технологій протягом останнього десятиліття та сучасні умови в Україні спричинили швидке впровадження інформаційних ресурсів та сервісів в усі сфери життєдіяльності, і вітчизняна адвокатська діяльність не стала винятком.

У підсумку, сприйнято процес диджиталізації юриспруденції як явище суто позитивне, оскільки може зберегти рівень забезпечення ефективного захисту прав та законних інтересів фізичних та юридичних осіб, які проживають або перебувають на території України в умовах воєнного стану та пандемії.

Ключові слова: адвокат, адвокатура, воєнний стан, диджиталізація, Єдина судова інформаційно-телекомунікаційна система, пандемія, професійний обов'язок адвоката; інформаційні платформи, інформаційні технології.

Sviatoslav DEMCHENKO

Lawyer, Insolvency Receiver, fourth-year Postgraduate Student at the Oles Honchar Dnipro National University, 72, Gagarina Ave, Dnipro, Ukraine, 49000

ORCID: 0009-0004-4847-4616

DOI: 10.32782/LST/2023-4-6

To cite this article: Demchenko, S.V. (2023). Informatsiini tekhnolohii u profesiinii diialnosti advokata v umovakh suchasnoi Ukrainy. [Information technologies in the professional activities of a lawyer in modern Ukraine]. *Law. State. Technology*, 4, 37–42, doi: 10.32782/LST/2023-4-6

**INFORMATION TECHNOLOGIES IN THE PROFESSIONAL ACTIVITIES
OF A LAWYER IN MODERN UKRAINE**

The use of new technical tools and integrated approaches to meeting clients' legal assistance needs allows for a higher quality of legal business. The digitalization of legal proceedings and remote communication with clients and colleagues has led to a demand for improved skills in working with various information platforms (e.g. Zoom,

Google Meet, Microsoft Teams, Join.Me) among lawyers and other representatives of the legal business. An attorney-at-law is not considered to be an end user of legal information, but a person who consumes, analyzes and uses such information in the future in order to protect the client's legal rights and interests.

The purpose of the article is to study the process of digitalization in the national bar and the prospects for further development of the practice of law.

The realization of this purpose involves solving a number of tasks, among which is the identification of issues related to ensuring the proper quality of legal aid in the context of the COVID-19 pandemic and the war in Ukraine.

Scientific novelty. The author identifies the central problems in ensuring quality legal aid in modern Ukraine, such as: the impossibility of offline meetings with clients; paper document flow by means of postal communication; the need for prompt generation of electronic evidence in order to record crimes (offenses) and confirm the property damage incurred by legal entities and individuals. Digitalization of judicial proceedings is seen as the main way to overcome such problems.

The author concludes that the development of information technology over the past decade and the current conditions in Ukraine have led to the rapid introduction of information resources and services into all spheres of life, and the national legal profession is no exception.

As a result, the author perceives the process of digitalization of jurisprudence as a purely positive phenomenon, since it can maintain the level of effective protection of the rights and legitimate interests of individuals and legal entities residing or staying in Ukraine under martial law and a pandemic.

Key words: attorney, bar, martial law, digitalization, Unified Judicial Information and Telecommunication System, pandemic, professional duty of an attorney; information platforms, information technologies.

Актуальність проблеми. Пандемія COVID-19 стала глобальним викликом для всього суспільства у світі та спричинило нову хвилю діджиталізації, яка не оминула і сферу надання правової допомоги. Цифровізація судочинства, дистанційність у комунікації з клієнтами та колегами актуалізували питання навиків роботи адвокатів з різноманітними інформаційними платформами (наприклад, Zoom, Google Meet, Microsoft Teams, Join.Me). Їх використання в адвокатській діяльності, своєю чергою, загострило проблему забезпечення конфіденційності та збереження адвокатської таємниці. Більш того, в умовах злочинної збройної агресії Російської Федерації, перед українською адвокатурою постав додатковий виклик – невідкладне опанування сучасними інформаційними здобутками у сфері юриспруденції з метою збереження існуючого рівня такого представництва.

Так, перед інститутом української адвокатури постали ряд проблем, таких як доступ до інформації в умовах небезпеки ракетних обстрілів, постійних відключень електропостачання, швидкої та повної фіксації вчинених державою-агресором злочинів проти людяності та доказів порушень міжнародного гуманітарного права для формування доказової бази у національних та міжнародних судів тощо.

Крім того, глобалізація, яка супроводжується швидким розвитком інформаційних технологій, інтенсивним і необмеженим інформаційним обміном, сама по собі постійно вимагає від адвоката покращення його навичок у користуванні інформаційними технологіями.

Так, застосування нових технічних інструментів і комплексних підходів до задоволення

потреб клієнтів в правовій допомозі дозволяє забезпечити більш якісний рівень юридичного бізнесу. При цьому, завданнями представників сфери юриспруденції при залученні потенціалу інформаційних технологій виступають можливість удосконалити і посилити ефективність власних робочих процесів та спрощення комунікації з клієнтом. Таким чином і створюється суттєва конкурентна перевага в юридичному бізнесі (Яворська, 2016, с. 187).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Стан наукової розробки даної проблематики характеризується наявністю ґрунтовних наукових досліджень (зокрема, Ю.М. Бисага, В.В. Заборовський, В.В. Манзюк, Г.Х. Яворська, А.М. Бірюкова), які втім не завжди зосереджені саме на постаті адвоката, який має певні зобов'язання перед клієнтом із забезпечення якісної та своєчасної правничої допомоги.

Так, за твердженням А.М. Бірюкової, професійна діяльність адвоката проявляється в тому числі із позиції споживання інформації та використання інформаційних технологій, включає в себе наявність навичок роботи з електронними пошуковими системами та базами та позиціонування себе в інформаційному просторі через соціальні мережі, віртуалізацію надання правової допомоги тощо (Бірюкова, 2018, с. 39). В даному випадку під правовою інформацією слід розуміти зміст даних (повідомлень), використання яких зумовлює вирішення тієї чи іншої правової задачі або сприяє її вирішенню.

Виклад основного матеріалу дослідження. Слід звернути увагу, що важливість інформаційних технологій у діяльності юриста обумовлена тим, що одержання правової інформації стосовно певної юридичної ситуації

здійснюється шляхом комплексу інформаційно-правових, інформаційно-пошукових, інформаційно-комунікативних і інформаційно-аналітичних заходів (Бисага, Заборовський, Манзюк, 2019, с. 108–109).

При цьому, на нашу думку, слід розглядати адвоката не як кінцевого споживача правової інформації, а особу, яка споживає, аналізує та використовує в подальшому таку інформацію з метою захисту законних прав та інтересів клієнта.

В умовах воєнних дій на території України постає низка проблем у діяльності адвоката, у тому числі:

- 1) неможливість оффлайн зустрічей із клієнтами;
- 2) паперовий документообіг засобами поштового зв'язку;
- 3) необхідність оперативного формування електронних доказів з метою фіксації злочинів (правопорушень) та підтвердження понесеної майнової шкоди, завданої юридичним, фізичним особам.

Проблема неможливості проведення оффлайн зустрічей із клієнтами була вирішена ще за часів початку пандемії Covid-19 за допомоги таких веб-сервісів як Go To Meeting, Zoom, Skype, Slack, Google-продуктів, різних видів месенджерів, тобто інструментів, які раніше використовувались більшою мірою для особистого спілкування або у інших сферах. Досвід карантинних обмежень сприяв зміні підходів до організації робочих процесів, переосмисленню можливостей та потенціалу застосування дистанційної форми роботи.

При цьому, слід звернути увагу на проблеми конфіденційності такого спілкування. Збереження конфіденційності інформації, яка становить адвокатську таємницю, є обов'язком адвоката перед клієнтами, яких вона стосується, однак наразі адвокат не може гарантувати конфіденційність спілкування за допомоги будь-якого веб-сервісу.

Проблема незручного, а інколи неможливого паперового документообігу через засоби поштового зв'язку, має вирішитись за допомоги електронних кабінетів адвокатів в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі (ЄСІТС) або її окремій підсистемі (модулі), що забезпечує обмін документами.

Так, 21 липня 2023 року, у зв'язку із офіційним оприлюдненням, набрав чинності Закон від 29.06.2023 № 3200-ІХ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обов'язкової реєстрації та використання електронних кабінетів в Єдиній судовій інформа-

ційно-телекомунікаційній системі або її окремій підсистемі (модулі), що забезпечує обмін документами». Даним законодавчим актом було зобов'язано низку осіб, в тому числі адвокатів, зареєструвати свої електронні кабінети в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі або її окремій підсистемі (модулі), що забезпечує обмін документами, в обов'язковому порядку. Інші особи реєструють свої електронні кабінети в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі або її окремій підсистемі (модулі), що забезпечує обмін документами, в добровільному порядку.

Особі, яка зареєструвала електронний кабінет, суд вручає будь-які документи у справах, в яких така особа бере участь, виключно в електронній формі шляхом їх направлення до електронного кабінету такої особи, що не позбавляє її права отримати копію судового рішення у паперовій формі за окремою заявою.

Реєстрація в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі або її окремій підсистемі (модулі), що забезпечує обмін документами, не позбавляє права на подання документів до суду в паперовій формі, втім в будь-якому випадку очікується зменшення паперового документообігу у судових справах.

Вищезазначені норми будуть введені в дію вже з 18.10.2023 року (Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обов'язкової реєстрації та використання електронних кабінетів в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі або її окремій підсистемі (модулі), що забезпечує обмін документами, 2023).

Крім того, найбільшою проблемою постає питання правильного та оперативного формування електронних доказів – графічних зображень, планів, фотографій, відео- та звукозаписів, що відображають сліди злочинів (правопорушень) та докази понесеної матеріальної шкоди, завданої юридичним, фізичним особам, які можуть бути в подальшому втрачені в ході бойових дій (Демченко, 2023, с. 66). Відповідно до норм українського законодавства, електронними доказами є інформація в електронній (цифровій) формі, що містить дані про обставини, що мають значення для справи, зокрема, електронні документи (текстові документи, графічні зображення, плани, фотографії, відео- та звукозаписи тощо), веб-сайти (сторінки), текстові, мультимедійні та голосові повідомлення, метадані, бази даних та інші дані в електронній формі. Такі дані можуть зберігатися, зокрема на портативних пристроях (картах пам'яті, мобільних телефонах тощо),

серверах, системах резервного копіювання, інших місцях збереження даних в електронній формі (в тому числі в мережі Інтернет). Електронні докази подаються в оригіналі або в електронній копії, засвідченій електронним підписом, прирівняним до власноручного підпису відповідно до Закону України «Про електронні довірчі послуги». Законом може бути визначено інший порядок засвідчення електронної копії електронного доказу. На учасника справи, який подає копію електронного доказу, покладено обов'язок повідомлення суду про місцезнаходження оригіналу такого електронного доказу (стаття 99 КАС України) (Кодекс адміністративного судочинства України, 2005).

Чинний Кримінальний процесуальний кодекс не містить суворих вимог до фіксування електронних доказів та взагалі відносить матеріали фотозйомки, звукозапису, відеозапису та інші носії інформації (у тому числі комп'ютерні дані) до документів, а оригіналом електронного документа вважає його відображення, якому надається таке ж значення, як документу. У випадку зберігання електронного документа на кількох електронних носіях інформації кожний з електронних примірників вважається оригіналом електронного документа (6). Таке ототожнення електронного доказу як засобу доказування та матеріального носія документа виглядає непослідовною позицією законодавця та не відповідає міжнародним стандартам.

Так, згідно з приписами Закону «Про електронні довірчі послуги» використання електронного підпису, який відповідає вимогам до кваліфікованого електронного підпису, дозволяє забезпечити електронну ідентифікацію підписувача і гарантує цілісність підписаних даних, а також має презумпцію відповідності особистому підпису (статті 14, 18, 23 Закону) (Про електронні довірчі послуги, 2017). Водночас, відсутність кваліфікованого електронного підпису викликає сумніви у достовірності певних даних в електронній формі.

Одним із додатків, який вирішує проблему фіксування правової інформації для адвоката, виступає додаток «EyeWitness to Atrocities», який допомагає фіксувати фото- та відеодокази воєнних злочинів, які в подальшому передаються до національних державних органів України та міжнародних судових установ (в тому числі до Міжнародного кримінального суду). Фотографії, зроблені за допомогою eyeWitness to Atrocities, вже використовувались, щоб викрити переміщення палестинських громад, засудити воєначальників у Демократичній Республіці Конго та задокументувати еколо-

гічні злочини в Гамбії. Створений у 2015 році додаток eyeWitness to Atrocities був ініціативою Міжнародної асоціації юристів (IBA), щоб допомогти правозахисникам знімати та використовувати перевірені кадри в судових процесах (Демченко, 2023, с. 67).

Так, за інформацією Міжнародної асоціації юристів (IBA), тільки станом на кінець травня 2022 року українські правозахисники завантажили програму для камери EyeWitness to Atrocities і надіслали більше 10 000 перевірених відео, фотографій та аудіофайлів імовірних військових злочинів Російської федерації (Додаток «EyeWitness to Atrocities» досягнув позначки 10 000 перевірених фото та відео, пов'язаних із війною в Україні, 2022).

Підсумовуючи, слід зазначити, що діджиталізація розвиває право, даючи йому нові форми та джерела. Право стає не тільки засобом, інструментом, що забезпечує цифровізацію економіки, управління та інших сегментів соціального буття, але й об'єктом впливу діджиталізації, в результаті якого право зазнає змін своєї форми, змісту, системи, структури, механізму дії і демонструє тенденцію до посилення трансформацій, що намітилися.

Так, Святоцькою В.О. сформульовано процес діджиталізації наступним чином: «Діджиталізація адвокатури як важливий стандарт функціонування цього інституту передбачає насамперед застосування сучасних електронних технологій у роботі адвоката й органів адвокатського самоврядування. Діджиталізація роботи адвоката має на меті спрощення доступу адвоката до державних баз даних, необхідних для виконання його професійних обов'язків й інтеграції адвоката до сервісів електронного правосуддя» (Святоцька, 2021, с. 42).

Стратегію розвитку Національної асоціації адвокатів України на 2021–2025 роки передбачено запуск процесу діджиталізації адвокатської діяльності (спеціальних програм, консультативних послуг та інноваційних сервісів для членів НААУ). На думку Національної асоціації адвокатів України, такий процес полягає у:

- посиленні управління інформаційними системами для більшої залученості адвокатів у наданні послуг «електронного правосуддя», участі у розробці Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи ЄСІТС шляхом надання пропозицій, у тому числі отриманих від адвокатів, технічному втіленню та запровадженню всіх необхідних функціоналів;

- розширенні можливостей доступу до державних реєстрів та баз даних при здійсненні адвокатської діяльності.

– створенні онлайн бібліотеки сучасної юридичної літератури та можливості її замовлення через «особистий кабінет» адвоката на офіційному веб-сайті НААУ (Стратегія розвитку Національної асоціації адвокатів України на 2021–2025 роки, 2021).

Висновки і перспективи подальших досліджень. Як висновок слід констатувати, розвиток інформаційних технологій протягом останнього десятиліття та сучасні умови в Україні спричинили швидке впровадження інформаційних ресурсів та сервісів в усі сфери життєдіяльності, і вітчизняна адвокатська діяльність не

стала винятком. Так, набуло розповсюдження проведення судових засідань за допомоги власних технічних засобів, фіксування злочинів збройної агресії перейшло у цифрову площу, почалось на практиці впровадження ідей електронного документообігу тощо.

Така диджиталізації юриспруденції зумовлена необхідністю забезпечення ефективного захисту прав та законних інтересів фізичних та юридичних осіб, які проживають або перебувають на території України в умовах воєнного стану та пандемії та відбувається із урахуванням досвіду європейської спільноти.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Яворська Г. Х. Імплементация інформаційно-комунікаційних технологій у навчально-виховний процес вищого навчального закладу юридичного спрямування. *Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка*. Серія: Проблеми методики фізико-математичної і технологічної освіти. 2016. № 12(1). С. 186–193.

2. Бірюкова А. «Правовий статус адвоката і адвокатури: вітчизняна модель у контексті процесів глобалізації» дисертація на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.10 – «Судоустрій; прокуратура та адвокатура». – Академія адвокатури України, Міністерство освіти і науки України. – Київ, 2018, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Міністерство освіти і науки України. Київ, 2018.

3. Бисага Ю.М., Заборовський В.В., Манзюк В.В. Інформація та інформаційні технології як невід’ємна частина професійної діяльності адвоката. *Вісник кримінального судочинства*. 2019. № 5. С. 104–114.

4. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обов’язкової реєстрації та використання електронних кабінетів в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі або її окремій підсистемі (модулі), що забезпечує обмін документами: Закон України від 29.06.2023 року № 3200-IX/ *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3200-20#Text> (дата звернення: 30.11.2023).

5. Демченко С.В. Інформаційні технології як обов’язковий інструмент у професійній діяльності адвоката в умовах воєнного стану. Національна парадигма правового розвитку сучасної України: збірник тез Всеукраїнського науково-практичного юридичного форуму (Дніпро, 18 травня 2023 р.). Дніпро: Ліра, 2023. 328 с.

6. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III/ *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 30.11.2023).

7. Про електронні довірчі послуги: Закон України від 05.10.2017 р. № 2155-VIII. Законотворчість : база даних / Верхов. Рада України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2155-19> (дата звернення: 30.11.2023).

8. EyeWitness to Atrocities app reaches 10,000 milestone of verifiable photos and videos relating to war in Ukraine [Електронний ресурс] : сайт Міжнародної асоціації юристів (IBA) – Режим доступу: <https://www.ibanet.org/eyeWitness-to-Atrocities-app-10000-milestone-reached-of-verifiable-photos-and-videos-relating-to-war-in-Ukraine> (дата звернення: 30.11.2023).

9. Святоцька В. О., автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук «Стандарти організації та професійної діяльності адвокатури: порівняльно-правове дослідження», Харків, 2021.

10. Стратегія розвитку Національної асоціації адвокатів України на 2021–2025 роки (затверджена рішенням №38 НААУ 02.07.2021 р.) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr038871-21> (дата звернення: 30.11.2023).

11. Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України від 06.07.2005. № 2747-IV/ *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text> (дата звернення: 30.11.2023).

REFERENCES:

1. Yavorska, H. H. (2016). *Implementatsiia informatsiino-komunikatsiinykh tekhnolohii u navchalno-vykhovnyi protses vyshchoho navchalnoho zakladu yurydychnoho spriamuvannia. [Implementation of*

information and communication technologies in the educational process of a higher educational institution of legal direction]. Kirovohrad: Naukovi zapysky Kirovohradskoho derzhavnogo pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Vynnychenka. Serii: Problemy metodyky fizyko-matematychnoi i tekhnolohichnoi osvity [in Ukrainian].

2. Biriukova, A.M. (2018). *Pravovyi status advokata i advokatury: vitchyzniana model u konteksti protsesiv hlobalizatsii* [Legal Status of Lawyer and Bar: Domestic Model in the Context of Globalization Processes]. Kyiv: Kyivskiy natsionalnyi universytet imeni Tarasa Shevchenka, Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy [in Ukrainian].

3. Bisaga, Y.M., Zaborovsky, V.V., & Manziuk, V.V. (2019). *Informatsiia ta informatsiini tekhnolohii yak nevidiemna chastyna profesiinoi diialnosti advokata* [Information and information technology as an integral part of the professional activity of a lawyer]. Uzhhorod: Visnyk kryminalnoho sudochynstva [in Ukrainian].

4. *Zakon pro vnesennia zmin do deiakyykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo oboviazkovoї reiestratsii ta vykorystannia elektronnykh kabinetiv v Yedynii sudovii informatsiino-telekomunikatsiinii systemi abo yii okremii pidsystemi (moduli), shcho zabezpechuie obmin dokumentamy 2023 (Verkhovna Rada Ukrayiny)* [The Law on Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine Regarding Mandatory Registration and Use of Electronic Offices in the Unified Judicial Information and Telecommunication System or its separate subsystem (module) that provides for the exchange of documents 2023 (Verkhovna Rada of Ukraine)]. Ofitsiynyy sayt Verkhovnoyi Rady Ukrayiny. [The official website of the Verkhovna Rada of Ukraine]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3200-20#Text> [in Ukrainian].

5. Demchenko, S.V. *Informatsiini tekhnolohii yak oboviazkovi instrument u profesiinii diialnosti advokata v umovakh voiennoho stanu*. [Information technology as a mandatory tool in the professional activities of an attorney-at-law in the conditions of martial law]. Dnipro: Zbirnyk tez Vseukrainskoho naukovo-praktychnoho yurydychnoho forumu, Lira [in Ukrainian].

6. *Kryminalnyi kodeks Ukrainy 2001 (Verkhovna Rada Ukrayiny)*. [Criminal Code of Ukraine 2001 (Verkhovna Rada of Ukraine)]. Ofitsiynyy sayt Verkhovnoyi Rady Ukrayiny. [The official website of the Verkhovna Rada of Ukraine]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> [in Ukrainian].

7. *Zakon pro elektronni dovirchi posluhy 2017 (Verkhovna Rada Ukrayiny)* [Law on electronic trust services 2017 (Verkhovna Rada of Ukraine)]. Ofitsiynyy sayt Verkhovnoyi Rady Ukrayiny. [The official website of the Verkhovna Rada of Ukraine]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#Text> [in Ukrainian].

8. *Dodatok «EyeWitness to Atrocities» dosiahnuv poznachky v 10 000 perevirenykh foto ta video, poviazanykh z viinoiu v Ukraini 2022*. [EyeWitness to Atrocities app reaches 10,000 milestone of verifiable photos and videos relating to war in Ukraine 2022]. Retrieved from <https://www.ibanet.org/eyeWitness-to-Atrocities-app-10000-milestone-reached-of-verifiable-photos-and-videos-relating-to-war-in-Ukraine>

9. Sviatotska, V. O., *Standarty orhanizatsii ta profesiinoi diialnosti advokatury: porivnialno-pravove doslidzhennia (2021)*. [Standards of Organization and Professional Activity of the Bar: A Comparative Legal Study (2021)]. Kharkiv: avtoreferat dysertatsii na zdobuttia naukovoho stupenia doktora yurydychnykh nauk [in Ukrainian].

10. *Stratehiia rozvytku Natsionalnoi asotsiatsii advokativ Ukrainy na 2021–2025 roky 2021 (Natsionalna asotsiatsiia advokativ Ukrainy)* [Development Strategy of the Ukrainian National Bar Association for 2021–2025 2021 (Ukrainian National Bar Association)]. Ofitsiynyy sayt Verkhovnoyi Rady Ukrayiny. [The official website of the Verkhovna Rada of Ukraine]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr038871-21> [in Ukrainian].

11. *Kodeks administratyvnoho sudochynstva Ukrainy 2005 (Verkhovna Rada Ukrayiny)*. [Code of Administrative Procedure of Ukraine 2005 (Verkhovna Rada of Ukraine)]. Ofitsiynyy sayt Verkhovnoyi Rady Ukrayiny. [The official website of the Verkhovna Rada of Ukraine]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text> [in Ukrainian].